

אוניברסיטת בר אילן
המחלקה למדעי המדינה

71-241-38 - ערביי ישראל ומעמדם הפוליטי - הרצאה - תשס"ז
ד"ר אלכסנדר בליי

תיאור הקורס

ההתקוממות הפלסטינית בשטחים גרמה מאז 1987 ועד היום לשורה של תהליכים פוליטיים המטביעים חותם על ההתנהגות הפוליטית של ישראל, הפלסטינים והאוכלוסייה הפלסטינית של אזורי ישראל/ערביי ישראל. סמינריון זה מתרכז בבחינת ההשפעה של שנות ההתקוממות על מעמדם הפוליטי והתנהגותם במערכות המדינה של ערביי ישראל. בראשית הסמינריון ייבחנו שאלות הכרוכות בפיזור הגיאוגרפי של ערביי ישראל; מבנים פוליטיים ומוקדי הזדהות מאז 1948. הממשל הצבאי, 1948-1966, והשפעתו על יחסים עם השלטון המרכזי. הסוגיות הייחודיות לתקופת ההתקוממות יכללו: שינויים במתכונת הייצוג בכנסת וברמת השלטון המקומי ובדגשי ההתבטאויות הפוליטיות; תמורות בתפקוד המפלגה הקומוניסטית כצינור מחאה והופעת המפלגות החדשות. מעורבות ערביי ישראל בתהליכים המדיניים עם הפלסטינים: האם היו ערביי ישראל "גשר לשלום" עם מדינות ערב?; התפתחות זהות פלסטינית בקרב ערביי ישראל ומשקל ההתקוממות בשטחים בתהליך זה. מקום הפעילות הדתית-מדינית מאז ההתקוממות.

מבנה הציון

50% - עבודת תרגיל בהיקף עד 15 ע"ע
50% - מבחן סוף שנה

עבודות

חובה להגיש את העבודות בדואר אלקטרוני (attachment) – לפי הכתובת הבאה:

ab1061@columbia.edu

עד השיעור האחרון של הקורס. על הסטודנט/ית לשמור עותק מן העבודה על כל נספחיה. אובדן עבודה לא יתקבל כהסבר לאי-מסירה. איחור במסירה יוריד 5% לכל שבוע איחור.

נושאי הרצאות

מספר הנושאים אינו תואם למספר המפגשים –
רוב הנושאים יידונו במהלך יותר משיעור אחד.

- 1 הקדמה/מבוא: ישראל/יזציה או פלסטיניזציה והופעת העם החדש הישראלי/ערבי/פלסטיני.
- 2 בחירות לכנסת ולרשויות המקומיות כביטוי להתנתקות פוליטית.
- 3 ח"כים - האם התפתחה הנהגה ייחודית לערביי ישראל? המעבר מהנהגה ספונטאנית להנהגה ממוסדת.
- 4 באיזו מידה משקפת ההנהגה של ערביי ישראל את הדעות הרווחות בציבור? שיח חברי הכנסת הערביים בכנסת ה-14, ה-15 וה-16 בין אזרחות ישראלית לבין זהות לאומית פלסטינית.
- 4 דמוגרפיה - האם קיים פוטנציאל אלקטוראלי למימוש האינטרסים של ערביי ישראל? ה"איום הדמוגרפי" – האם קיים? מודרניזציה מול מעורבות פוליטית.
- 5 ממשלה - המענה הממלכתי: הרשות המבצעת; שר לענייני ערבים.
- 6 הרשות השופטת - המענה הממלכתי: ערביי ישראל והרשות השופטת; הרשות השופטת כקובעת מדיניות (מחצית שנות התשעים ואילך) – ההסבר "האקטיביזם השיפוטי"
- 7 סוגיות מרכזיות: קרקעות.
- 8 סוגיות מרכזיות: בדווים.
- 9 סוגיות מרכזיות: תנועה אסלאמית.
- 10 ערביי ישראל במלחמת לבנון השנייה.
- 11 סיכום.

חומר הקריאה

- 1 עוזי בנזימן ועטאללה מנצור. דיירי משנה; ערביי ישראל, מעמדם והמדיניות כלפיהם. ירושלים: כתר [1992]. 11-50
- שמור מדעי המדינה לפי בנז. די (191991)**

- 2 אהרון ליש", ערביי ישראל - משבר של זהות, *המזרח החדש* (לב) תשמ"ט. 1-9, 1989, **שמור סוציולוגיה לפי ערב. בי (264430)**
- 3 אלי רכס. *המיעוט הערבי בישראל: בין קומוניזם ללאומיות ערבית*. 1965-1991, מרכז משה דיין/הוצאת הקיבוץ המאוחד תשנ"ג. 25-51
שמור מדעי המדינה לפי רכס. מע (221327)
- 4 יעקב מ לנדאו. *הערבים בישראל - עיונים פוליטיים*. תל אביב: משרד הביטחון; ההוצאה לאור. (1971).
E 329.1(1) לנד. ער (143292)
- 5 הבחירות לכנסת (1988,1992) והבחירות המוניציפאליות - (1989,1993) הצבעה" פלסטינית "או :
"ערבית ישראלית?"
- 6 יעקב מ לנדאו. *המיעוט הערבי בישראל - 1967-1991 - היבטים פוליטיים*. ירושלים: עם עובד, (1993),
94-118.
שמור מדעי המדינה לפי לנד. מע (218132)
- 7 שרה אוסצקי-לזר. *הבחירות לכנסת ה 13 - בקרב הערבים בישראל*. גבעת חביבה: המכון ללימודים ערביים. (1992),
שמור מדעי המדינה לפי אוס. בח (233253)
- 8 שרה אוסצקי-לזר. *הבחירות לרשויות המקומיות הערביות בישראל נובמבר - 1993 תוצאות וניתוח*. גבעת חביבה: המכון ללימודים ערביים (1994)
E 324.65(A) גנס. בח (246000)
- 9 אסעד גאנס. *הערבים בישראל לקראת הבחירות לכנסת ה - 13*. המכון ללימודים ערביים: גבעת חביבה
E 324.6(A) גנס. ער (192265)
- 10 אברהם דיסקין. *הבחירות לכנסת ה -13 ירושלים: המכון לחקר ישראל*. (1993)
E 324.6 דיס. בח (227941)
- 11 אברהם דיסקין. *בחירות ובחורים בישראל*. ירושלים: עם עובד. (1988)
שמור מדעי המדינה לפי דיס. בח (70923)
- 12 בנימין נויברגר. *הבחירות לכנסת בציבור הערבי והדרוזי*. תל-אביב: מרכז משה דיין, אוני' ת"א. (1996)
E 324.65(A) נוי. בח (346397)
- 13 עזמי בשארה". על שאלת המיעוט הערבי בישראל, "בתוך: אורי רם) עורך). *החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים* תל אביב: ברירות) תשנ"ד. 203-221, (1993/
שמור סוציולוגיה לפי חבר. הי (222147)
- 14 יצחק רייטר וראובן אהרוני. *עולמם הפוליטי של ערביי ישראל*. בית ברל: המרכז לחקר החברה הערבית בישראל. [(1992)]
אבד
- 15 שרה אוסצקי-לזר, אסעד גאנס. *קו ירוק, קווים אדומים, ערביי ישראל נוכח האינתיפאדה*. גבעת חביבה: המכון ללימודים ערביים. (1990)
שמור מדעי המדינה לפי גנס. קו (243020)

16 אורי שטנדל, "זכות השוני של ערביי ישראל - היבטים משפטיים", *המזרח החדש* (לב) תשמ"ט, (1989), 192-207.
שמור סוציולוגיה לפי ערב.בי (264430)

17 אלי רכס, "ערביי ישראל והאנתיפאדה", בתוך: גד גילבר ואשר ססר (עורכים), בעין הסכסוך: האינתיפאדה. מרכז משה דיין/הוצאת הקיבוץ המאוחד תשנ"ב, 99-127, **E 329.1(1) בעי.הס (181686)**

18 המודרניזציה של הבדווים בנגב והמענה הפוליטי; הסדר הקרקעות בנגב; שאלת העיירות, ההתיישבות הספונטנית; התנועות למען זכויות הבדווים ושאלת השירות בצה"ל.

19 יוסף בן-דוד. *הסכסוך על אדמות הבדווים בנגב*. בית ברל: המרכז לחקר החברה הערבית בישראל: [1996], 3-36
אבד

20 יוסף בן-דוד. *ישוב הבדווים בנגב; מדיניות ומציאות*. 1967-1992, ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל: 5-126, 1993
E 309.1(AB) בן-דוד.יש (218139)

21. Oren Yiftachel, *Public Policy And Minority Response: Israel's Planning*. Haifa: The Technion, Center For Urban And Regional Studies (1992).
אין

22. Oren Yiftachel. "The Internal Frontier: Territorial Control And Ethnic..." *Regional Studies*, 30[5], 1996, 493-508.
כתב עת בספרית כלכלה

23 יעקב מרקוביץ. "טייבה כמשל - גזל קרקעות ובניה בלתי חוקית", *גתיב*, 10 (1989), 32-33;36-37;40.
כתב עת בספרית מדעי החברה

24. יעקב מ לנדאו. *הערבים בישראל - עיונים פוליטיים*. תל אביב: משרד הביטחון; ההוצאה לאור (1971), 145-149
E 329.1(1) לנדאו.ער (143292)

25 תומס מאיר. *התעוררות המסלמים בישראל*. גבעת חביבה: המכון ללימודים ערביים. (1988)
E 297 מאי.הת (91172)

26. ראובן פז. התנועה האסלאמית בישראל בעקבות הבחירות לרשויות המקומיות - סקירה וניתוח. תל-אביב: מרכז משה דיין, אוניברסיטת ת"א. (1989)
E 297 פז.תנו (102686)

27. Alexander Bligh, "From UNRWA to Israel: The 1952 transfer of responsibilities for refugees in Israel", *Refuge* 14 (November 1994), 7-10, 24.
אין

28. Alexander Bligh, "Israel and the refugee problem - from exodus to resettlement (1948-1952)". *Middle Eastern Studies*. Vol. 34, no. 1 (January 1998), 123-147.
כתב עת בספרית מדעי החברה

29. Alexander Bligh, "The Intifada and the new political role of the Israeli Arab leadership", *Middle Eastern Studies*. Vol. 35, no. 1 (January 1999), 134-164.
כתב עת בספרית מדעי החברה

30. Alexander Bligh, "Israeli Arab members of the 15th Knesset - Between Israeli citizenship and their Palestinian national identity," Israel affairs vol. 9 (2003), nos. 1-2, 3-15.

כתב עת בספריית מדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני

31. Alexander Bligh, "The final settlement of the Palestinian issue and the position of the Israeli Arab leadership", Israel affairs vol. 9 (2003), nos. 1-2, 290-308.

כתב עת בספריית מדעי החברה וגם כתב עת אלקטרוני

32. Alexander Bligh, "Palestinian and Jordanian views of the Balfour declaration", in: Nequin Yavari et. al. (eds.), Views From the edge; Essays in honor of Richard W. Bulliet. New York: Columbia University Press (2004), 19-26.

בספרייה להיסטוריה (1110261) VIE 297.98

33. Michael Dumper, Islam and Israel: Muslim Religious Endowments and the Jewish State, Washington: Institute for Palestine Studies (1994). 192 pp

E297 DUM (260674) במדף פתוח

34. Sammy Smooha. The Orientation and Politicization of the Arab Minority in Israel. University of Haifa, The Jewish-Arab Center Institute of Middle East Studies (1980).

E307.2(A) SMO (9539)